Dosarul nr. 21r-777/24 *(1-23077172-02-21r-17042024)*
Judecător: Sergiu Ciobanu

D E C I Z I E
În numele Legii

23 iunie 2025 mun. Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător: Oxana Robu
Judecători: Olga Cojocaru și Vladislav Schibin

A judecat în ordine de recurs, *în lipsa părţilor*, recursul declarat de condamnatul Cebotari Dan împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 martie 2024, la plângerea condamnatului Dan Cebotari, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, –

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 30.05.2023 – 19.03.2024;
Instanța de recurs: 17.04.2024– 23.06.2025.
Procedura înștiințării legale a fost legal executată.

Asupra recursului declarat de condamnatul Cebotari Dan împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 martie 2024, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

C O N S T A T Ă:

1. La data de 29 mai 2023, cu nr. 3-5498, condamnatul Dan Cebotari a adresat Judecătoriei Cimișlia (sediul Central), o cerere împotriva administraţiei Instituţiei Penitenciarului nr. 13, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 4734 alin. (5) din Codul de procedură penală.

Prin încheierea Judecătorie Cimișlia sediul Central din 21.11.2023, s-a dispus declinarea competenței la examinarea cererii depuse de condamnatul Dan Cebotari, împotriva administraţiei Instituţiei Penitenciarului nr. 13, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 4734 alin. (5) din Codul de procedură penală, în favoarea Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana, în a cărei raza de activitate se află instituția penitenciară nr. 13 Chișinău.

La data de 31.01.2024 prin PIGD, a fost repartizată spre examinare cauza declinată de la Judecătoria Cimișlia sediul Central, judecătorului Sergiu Ciobanu, în vederea examinării cererii condamnatului Dan Cebotari depusă, împotriva condițiilor inumane din

instituția peniteciară în conformitate cu prevederilor art. 473[4] alin. (5) din Codul de procedură penală.

Condamnatul Dan Cebotari, a adresat Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana), o plângere împotriva administraţiei Instituţiei Penitenciarului nr. 13, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473[4] alin. (5) din Codul de procedură penală.

În susținerea plângerii condamnatul a indicat că, condițiile în care a fost deținut sunt inumane în special: supraaglomerarea, cantitatea si calitatea insuficientă a hranei, lipsa lenjeriei de pat adecvate si accesul foarte limitat la lumina zilei, precum si condiţiile sanitare insuficiente din celule au constituit în sine tratament inuman şi degradant în sensul art. 3 al Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului.

Suplimentar Dan Cebotari, a invocat lipsa de condiţii de aprovizionare proprie cu haine, lenjerie de pat, obiecte de uz casnic, veselă de bucătărie şi dotarea cu saltele cu un grad avansat de uzură şi murdare inclusiv lipsa apei calde în celule. Detenţia în celule unde lipseşte spaţiul necesar pentru numărul de persoane deţinute, (minimul de 4m2 destinaţi fiecărei persoane) refuzul administraţie Instituţiilor Penitenciare vizate, cu aprovizionare pachetelor cu provizii alimentare deţinuţilor pentru ziua de deplasare la procesele de judecată, astfel deţinuţii fiind flămânzi. Refuzul administraţiee de deţinere a persoanelor care nu fumează în celule separate. Lipsa unui acces direct al luminii solare în celulele Penitenciarului, procurarea materialelor de construcţie şi repararea capitală şi cosmetică a celulelor Penitenciarului din cont propriu prin intermediul rudelor. Condiţiile de detenţie şi tratamentele inumane şi degradante invocate mai sus aplicate faţă de petiţionar în IP 13, i-au cauzat ultimului suferinţe psihice manifestate prin stări continui de stres, depresie şi nesiguranţă în forţele proprii. Din cele expuse solicită admiterea plângerii și reducerea termenului de pedeapsă.

2. *Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 martie 2024*, s-a admis, plângerea condamnatului Dan Cebotari, împotriva administraţiei Instituţiei Penitenciarului nr. 13 - Chișinău, pentru perioada de timp 22.04.2022 - 16.03.2023, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul Dan Cebotari, născut la 16.04.1998, a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, pentru perioada de timp 22.04.2022 - 16.03.2023, în calitate de condamnat pe o perioadă totală de 328 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de Procedură Penală RM, s-a redus pedeapsa condamnatului Dan Cebotari, cu 66 zile, pentru perioada de 328 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Dan Cebotari, conform sentinței de condamnare, s-a redus cu 66 (șaizeci și șase) zile.

3. *Împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 19.03.2024 a declarat recurs condamnatul Cebotari Dan, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei cu emiterea unei noi decizii, cu aplicarea prevederilor art. art. 385, 471[1] - 473[1] CPP, în vigoare la momentul depunerii plângerii.*

În motivarea cerințelor sale a invocat următoarele aspecte:

- instanța de fond i-a redus din termenul de pedeapsă 66 zile, însă nu a luat în considerație faptul că s-a aflat în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 după care i s-a stabilit o pedeapsă de 4 ani;

- în plângerea adresată a solicitat de a i se reduce din termenul de pedeapsă ținând cont de prevederile art. art. 385, 471[1] - 473[1] CPP, care erau în vigoare la momentul depunerii plângerii, urmând a i se reduce din termenul de pedeapsă aplicând formula

calculându-se 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv, iar pentru perioada în care s-a deținut cu statut de condamnat să i se reducă din termenul de pedeapsă potrivit formulei , 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

4. Procedura de citare legală a fost executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.

Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 13 Chișinău, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. *Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru consideră necesar de a respinge recursul declarat, ca fiind nefondat, reieșind din următoarele considerente.*

În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 17^1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ”(1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului …

Potrivit art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17^1) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

6. Din materialele cauzei penale, Colegiul Penal constată că, prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 15.09.2022, Dan Cibotari, fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.(2) lit. d) și c) CP, prin prisma prevederilor ar. 84 alin. (1) din Codul penal, stabilindu-i o pedeapsă definitivă de 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17.01.2023. Începutul termenului de executare a pedepsei a fi calculate din 20.04.2022, sfîrșitul termenului de executare - 17.04.2026.

7. Potrivit datelor reflectate în raportul prezentat de către instituția penitenciară, nr. 2/2065 din 19.02.2024 Dan Cebotari, s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău după cum urmează: 22.04.2022-16.03.2023, având calitatea de condamnat.

În plângerea înaintată, petentul solicită constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru perioada care a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău.

Conform prevederilor art.473^2 alin.(5) CPP, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului *se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție*.

Colegiul Penal constată că, la 29.05.2023, condamnatul Cebotari Dan a depus cererea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Astfel, la plângerea condamnatului în partea ce ține constatarea condițiilor de detenție inumane în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău pentru perioada de timp 22.04.2022 - 16.03.2023, în calitate de condamnat, a fost depusă pe parcursul detenției aflării în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. art. 473^2 , 473^3 și art. 473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constatată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

8. Examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare nr. 13 Chișinău, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de Dan Cebotari în Penitenciarul nr. 13 Chișinău pentru perioada 22.04.2022-16.03.2023, s-au confirmat în totalitate, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Cebotari Dan condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului. CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62). La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională

va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26.10.2000, § 94).

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80). Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

9. Din considerentele enumerate supra, instanța de recurs reține că condamnatul Dan Cebotari, în plângerea înaintată, a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473^2-473^4 CP, cu reducerea termenului general din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în partea ce ține de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

Potrivit raportului prezentat, se consideră că pe parcursul detenției, condamnatului i-a fost acordat minimul de condiții a executării detenției. Astfel, în perioada de referință,

Cebotari Dan a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în perioada: 22.04.2022-16.03.2023.

Studiind raportul prezentat, instanţa a stabilit că, suprafaţa celulelor, în care a fost deţinut Cebotari Ddan în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, nu exclude mobilierul și veceul aflat în celule, iar suprafața ce i-a reveni condamnatului 4 este mai mică de 4 m2 .

Prin urmare, reieșind din datele prezentate de către administraţia penitenciarului ultima a recunoscut deţinerea condamnatului Cebotari Dan pe parcursul unei perioade de 7 zile, în celule în care dispunea de un spațiu mai mic de 4 m2, ceea ce evident, este sub minimul acceptabil.

Astfel, Colegiul penal consideră că, dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

La fel, Colegiul penal menționează că, deși de către instituția penitenciară au fost invocate un șir de argumente privind condițiile de detenție potrivit standardelor stabilite, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05 - 11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că, în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

Totodată, specialiştii din cadrul CPT au recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În aceeaşi ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate ca condiţii inumane şi degradante.

La acest aspect, instanţa de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătăţiri ale condiţiilor de detenţie în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituţii, însă în lipsa unor probe ale administraţiei instituţiei penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumţia de încălcare a condiţiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegaţiile din plângerea pendinte sunt justificate.

Întru susţinerea acestui raţionament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condiţiile de detenţie între părţi, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegaţia gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenţie. Este cazul când statul este unicul care deţine informaţii susceptibile de a confirma sau respinge alegaţiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informaţii îi permite Curţii să ajungă la concluzia că alegaţia este una justificată (cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).

Conform art. 473^2 alin. (3) Cod de Procedură Penală RM , care prevede că, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor 473^2 alin. (3) Cod de Procedură Penală RM, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform art. 473^4 alin. (3)-(5) Cod de Procedură Penală RM (modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023), în urma constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servicii medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă.

Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție 22.04.2022-16.03.2023, or în cererea sa, condamnatul a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în condiții inumane și degradante, ceea ce evident, este sub minimul acceptabil.

De precizat că, în mai multe cauze, Curtea a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privința condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr13 Chișinău.

Aceasta notează că, în repetate rânduri, a constatat încălcarea articolului 3 din Convenție în privința acestui penitenciar (cauza Shishanov c. Moldovei, 15 decembrie 2015, § 127), însă această problemă sistemică continuă să persiste. În cauza Miron vs., Republica Moldova, abordând pretinsa violare a Articolului 13 din Convenție, Curtea a reiterat că a examinat de numeroase ori problema remediilor interne privind precaritatea condițiilor de detenție din Moldova (a se vedea Şarban v. Republica Moldova, nr. 3456/05, §§ 57-62, 4 octombrie 2005; Holomiov v. Republica Moldova, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; Istratii şi alţii v. Republica Moldova, nr. 8721/05 şi altele, § 38, 27 martie 2007; Mitrofan v. Republica Moldova, nr. 50054/07, §§ 32 şi 33, 15 ianuarie 2013; Segheti v. Republica Moldova, nr. 39584/07, § 22, 15 octombrie 2013; Shishanov v. Republica Moldova, nr. 11353/06, §75, 15 septembrie 2015; Mescereacov v. Republica Moldova, nr. 61050/11, §15, 9 februarie 2016), şi de fiecare dată a concluzionat că remediile sugerate de Guvern erau ineficiente. Curtea a considerat că existența unor remedii eficiente, privind plângerea reclamantului în baza Articolului 3, nu a fost probată nici în prezenta cauză şi, astfel, a fost constatată încălcarea Articolului 13 din Convenție. În cauza Malai vs., Moldova, din 13.11.2009. Curtea reamintește că principiile generale eu privire la condițiile de detenție au fost stabilite în hotărârea Ostrov ar v. Moldova (no 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005). CEDO notează că toate declarațiile reclamantului corespund constatărilor făcute de CPT în rapoartele sale în ceea ce privește instituțiile de detenție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Constatările CPT oferă cel puțin într-o anumită măsură o bază temeinică pentru evaluarea condițiilor în care a fost deținut reclamantul (a se vedea pentru un alt exemplu cînd Curtea u luat în considerație rapoartele CPT, Kehayov v. Bulgaria, nr 41035/98, § 66, 18 ianuarie 2005). Guvernul a negat cele mai multe acuzații menționând că rapoartele CPT, nu erau actuale şi că penitenciarul a fost renovat cu o lună înaintea detenției reclamantului acolo, totuși, el nu a prezentat vre-o probă în susținerea declarațiilor sale cu privire la renovare (a se compara cu Ostrovar. citată mai sus par. 80). Mai mult (Guvernul nu a contestat unele acuzații aduse de reclamant, cum ar fi lipsa hranei adecvate, faptul că în celulă ardea în permanență o lumină electrică foarte slabă, faptul că facilitățile sanitare nu erau separate de restul celulei şi faptul că la eliberarea sa din detenție corpul reclamantului era acoperit cu mușcături de insecte. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că suferința îndurată de către reclamant a depășit nivelul inevitabil inerent detenției şi a atins un nivel de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

10. Instanța de recurs atestă că, reprezentantul penitenciarului nu a probat faptul că condamnatul s-a deținut în celule în care, i-a asigurat condiții decente de trai în perioada aflării lui în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, care ar corespunde prevederilor legale și nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul instituției penitenciarului despre asigurarea minimului necesar, sunt combătute de argumentele prezentate instanței de petiționar Colegiul menționează că, condamnatul a invocat aflarea sa în penitenciar în celule cu condiții nesatisfăcătoare, care pot fi considerate ca fiind degradante.

Or, s-a stabilit că în cadrul examinării cauzei, reprezentantul penitenciarului nu a contrazis prin probe argumentele părții petiționare privind celulele insalubre în care s-a deținut în penitenciarele vizate.

La caz, Colegiul penal reține că, reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, celule insalubre și nereparate, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Contrar recomandărilor precitate, studiind rapoartele prezentate de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 13 Chișinău a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Cebotari Dan, din care reiese, că în general suprafața standard de 4 m² per deținut, nu a fost probată inclusiv și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

Subsecvent, instanța de recurs reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, or luând în considerație dificultățile cu care s-a confruntat Cebotari Dan pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, au depășit nivelul de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Colegiul penal nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Mai mult examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției Penitenciare, Colegiul penal susține poziția instanței de fond că în raportul menționat a fost prezentată o informație generală, astfel faptele invocate de Cebotari Dan poartă în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Totodată, este de menționat că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Cebotari Dan condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul prezentat, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

Or, potrivit alegațiilor condamnatului referitor la condițiile nesatisfăcătoare, Colegiul penal alăturat instanței de judecată menționează că, probele anexate în raport nu

combat argumentele condamnatului, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale pe parcursul perioadei 22.04.2022-16.03.2023, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău , pe un termen de 328 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

11. Se consideră necesar de a preciza că, la 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele Baban şi alţii c. Moldovei, Bulgacov şi alţii c. Moldovei, Cobîlceanu şi alţii c. Moldovei, Filat şi alţii c. Moldovei, Condreanu şi alţii c. Moldovei, Grigoraş şi alţii c. Moldovei şi Talambuţa şi alţii c. Moldovei, unde reclamanții s-au plâns în faţa Curții în baza art. 3 CEDO, invocând condițiile materiale inadecvate de detenție şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldovei, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr.272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Curtea a considerat că, noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunțate în cauza Şişanov c. Moldovei, şi că el ar putea fi considerat a priori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

Prin urmare, având în vedere prevederile art. 473^2 alin.(4) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. Iar alin.(5) al acelaşi norme indică că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473^4 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023)

Potrivit art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor:

de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

Prevederile art.473^2 alin.(2)–(2^5) şi (5), art.473^3 alin.(3) şi art.473^4 alin.(1)–(5^1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art. 385 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

Deoarece mecanismul de calcul al reducerilor respective stabilite în art. 385 alin.(5) și 473^4 CPP a fost modificat, fiind în esență identic, fără a se face deosebire în dependență de statutul persoanei deținute, este inutilă stabilirea exactă a perioadei în care deținutul s-a aflat în detenție în calitate de prevenit și a celei în care acesta s-a deținut în calitate de condamnat.

În temeiul prevederilor art. 473^2 alin.(3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel, potrivit materialelor cauzei, Colegiul reține că Cebotari Dan, s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în condiții precare de detenție perioada 22.04.2022-16.03.2023, pe un termen total de 328 zile și în corespundere cu dispozițiile normei citate anterior, Colegiul apreciază întemeiată soluția instanței de judecată prin care a considerat oportun și rezonabil de a calcula 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei definitive stabilite lui Dan Cibotari, prin sentința de condamnare să se reducă cu 66 zile pentru perioada de aflare în calitate de condamnat (328 zile).

Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Colegiul, lecturând textul recursurilor declarate de Cebotari Dan, constată că ultimul invocă dezacordul cu încheierea primei instanțe pe motiv că, în speță instanța urma să aplice prevederile art. art. 385, 471^1 - 473^1 CPP, în vigoare la momentul depunerii plângerii, care erau mai favorabile situației sale, urmând să i se reducă din termenul de pedeapsă aplicând formula 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv, iar pentru perioada în care s-a deținut cu statut de condamnat să i se reducă din termenul de pedeapsă potrivit formulei, 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

În acest context, Colegiul penal nu va reține argumentele invocate de recurent, apreciindu-le drept declarative, având drept scop de a induce în eroare instanța de

recurs, or instanța de fond corect a aplicat prevederile art. 473^4 alin. (3)-(5) Cod de Procedură Penală RM (modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023), potrivit cărora în urma constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ, instanța de fond corect aplicând formula 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe.

În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

12. Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursul declarat de condamnatul Cebotari Dan împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19.03.2024, ca fiind nefondate, reținând în acest sens că încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

13. În conformitate cu art. art. 437 alin. (1) pct. 4), 448, 449 alin. (1) pct. 1), lit. a), 472 Cod de Procedură Penală al RM, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

D E C I D E:

Recursul declarat de condamnatul Cebotari Dan împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 martie 2024, potrivit căreia s-a admis plângerea condamnatului Dan Cibotari, împotriva administraţiei Instituţiei Penitenciarului nr. 13 - Chișinău, pentru perioada de timp 22.04.2022 - 16.03.2023, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale., *se resping ca fiind nefondate, cu menținerea încheierii contestate fără modificări.*

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: ***Oxana Robu***

Judecător: ***Olga Cojocaru***

Judecător: ***Vladislav Schibin***

În conformitate cu prevederile alin. 8 art.339 Cod de procedură penală, dacă unul dintre judecătorii completului de judecată nu are posibilitatea de a semna hotărîrea, în locul lui semnează preşedintele şedinţei, iar dacă şi acesta este în imposibilitate de a semna, în locul lui semnează preşedintele instanţei. În toate cazurile, în hotărîre se menţionează cauza imposibilităţii de a semna.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii din 20 iunie 2025, a fost aprobat raportul de nepromovare a evaluării externe de către judecătorul Oxana Robu.

Potrivit art.18 alin.(5) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, hotărârea consiliului respectiv cu privire la nepromovarea evaluării are ca efect eliberarea din funcție a judecătorului sau, după caz, a procurorului.

Totodată potrivit art.19 alin.(3) din legea supra indicată depunerea contestației suspendă executarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, a Consiliului Superior al Procurorilor. În perioada examinării contestației, judecătorul vizat nu poate emite acte judecătorești de dispoziție, iar procurorul vizat nu poate emite acte procesuale pentru realizarea atribuțiilor prevăzute la art. 52 alin. (1) pct. 22), 23), 25) și la art. 53^1 alin. (2) lit. c)–d) și h) din Codul de procedură penală nr. 122/2003.

Din considerentele expuse, în locul președintelui completului, judecătorul Robu Oxana, semnează vicepreședintele interimar al Curții de Apel Centru, Spoială Alexandru.

Vicepreședintele interimar al
Curții de Apel Centru ***Spoială Alexandru***